

(/)

🏠 (/) > Kriminalhistorie (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Mordet i Vestermarie

← **Forrige artikel** (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/en-dansk-retshistorie>)

Mordet i Vestermarie

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 415

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/mordet-i-vestermarie>) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/mordet-i-vestermarie)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/mordet-i-vestermarie](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/mordet-i-vestermarie)) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/mordet-i-vestermarie&title=>)

Palle Rosenkrantz

Mordet i Vestermarie. En bornholmsk kriminalhistorie.

Kriminalforlaget. 260 sider. 299,95 kr.

Inkquisitionen på Bornholm

Af Poul Porskær Poulsen, historie-online.dk

Det var morgen den 26. november 1833 i Vestermarie på Bornholm. Mølleren Albert Dich – fordrunken og hård i pengesager – begav sig mod Rønne. Måske for at aflevere nogle penge. Men han kom ikke så langt, han fik et "slag ført bagfra mod hans venstre tinding, så hovedskallen sprængtes, og han styrtede uden et suk mod stien, medens blodet sprøjtede af ham og plettede hans kæp."

Der er foretaget et mord, og nu går det så ud på at finde ud af, hvem der kunne have udført det. Svigersønnen Lars Peter bliver naturligt nok mistænkt, for han havde umiddelbar økonomisk fordel af møllerenes død, og han bliver "fængslet" i kirketårnet, mens sandemanden gør undersøgelser og afhører naboerne. Flere andre bliver anklaget – ja, en mand og en kvinde holdes fængslet i halvandet år som mistænkte. For vi er i tiden med det inkvisitoriske retsprincip, hvor det drejede sig om at få en anklaget til at tilstå – om nødvendigt ved hjælp af tortur – så det er klart, at de anklagede måtte blive "the usual suspects", de små, de fattige som måske ovenikøbet havde smådomme for tyveri og lignende bag sig. I denne procesform var dommeren både den, der undersøgte, og den, der afgjorde sagen. Hvilket naturligvis måtte betyde, at han nemt kunne miste overblikket og i hvert fald ikke kunne være objektiv.

Sagen fra Vestermarie viser, hvordan dommeren var alt andet end objektiv. Som et lyn fra en klar himmel fik han en fast opfattelse af, hvem der var morderen, og nu drejede det sig så bare om at få ham til at tilstå: Ved at tale venligt, ved at råbe, ved at nægte fangen mad og drikke, lade ham stå op flere timer i træk, nægte ham besøg af familien. Trusler om direkte tortur blev også udtrykt, men dog ikke ført ud i livet. Og til sidst kunne den anklagede ikke klare mere. Han tilstod – skønt uskyldig – og dermed blev resultatet af sagen et justitsmord. 50 år senere indrømmede den rigtige morder på sit dødsleje.

Der er ikke nævnt navne her, for hvis man ikke kender sagen, så skal den da læses som en kriminalroman, hvor man efterhånden får mere og mere at vide. Baron Palle Rosenkrantz har her skrevet en af de første true-crime romaner i 1902, og det er så den, som Kriminalforlaget – meget fortjenstfuldt – har genudgivet med efterskrift af Bo Tao Michaëlis. (I øvrigt var det også Palle Rosenkrantz, der udgav den første egentlige kriminalroman med en detektiv, der opklarer en forbrydelse. Det skete i 1903 med "Hvad skovsøen gemte").

Altså en roman – men Rosenkrantz har benyttet retsarkivalierne og citeret meget fra disse og fra breve, mundtlige overleveringer mm., så vi har at gøre med den hybridart, hvor virkelige mennesker tillægges tanker, følelser og udtalelser på baggrund af hardcore historisk arkivmateriale. Det gør Rosenkrantz ganske spændende, og bogen vakte da også behørigt opsigt, da den udkom i 1902, for den var jo et opgør med det ovenfor omtalte inkvisitoriske retsprincip – et indlæg i tidens debat om en retsreform. Det inkvisitoriske princip blev afløst af det akkusatoriske princip ved Retsplejereformen i 1919.

Så samtidig med at vi får en – måske lidt langtrukket – gennemgang af sagen, og hvad der sker i afhøringerne mv., så får vi også et godt eksempel på retsarkivalierne som fremragende kildemateriale udover til selve sagen også til livet i 1830'ernes Vestermarie og Bornholm. Anmelderen har selv arbejdet med retsarkivalier og kan kun anbefale disse som meget indholdsrige kilde til 1800-årenes liv.

“Mordet i Vestermarie” er værd at læse som et historisk dokument men også som en spændende roman. Kriminalforlaget bliver forhåbentlig ved med at genudgive ældre kriminallitteratur – sidste år gjaldt det Ole Kollerøds dagbog, som blev anmeldt på historie online her En morders bekendelser (historie-online.dk)- der er sikkert flere bloddryppende sager, der kunne trænge til at blive fikset op og genudgivet.

[Historie-online.dk, den 1. marts 2023]

← **Forrige artikel** (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kriminalhistorie/ensdansk-retshistorie>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/lokal-og-slaegtshistorie/venslevroeeverne>)

Museumsnumre 30: Fyldepen

Ole Mortensøn fortæller om det elegante skriveredskab

(<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/museumsnumre/museumsnumre-30-fyldepen>)

TV-tips, uge 12, 2023